

ТРУДОВЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ІСТОРИЧНОГО АСПЕКТУ ТА СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Назарчук Д. Р.

студентка 2 курсу
факультету іноземної філології,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

Музика Н. А.

студентка 2 курсу
факультету іноземної філології,
Волинський національний університет
імені Лесі Українки

Бартків О. С.

доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, кандидат
педагогічних наук,
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Як вид діяльності праця займає особливе місце в становленні особистості, оскільки є джерелом духовного, матеріального багатства суспільства. Поряд з цим, праця – основний критерій соціального престижу людини та забезпечує її всебічний та гармонійний розвиток. Головне завдання педагогів полягає у створенні умов для становлення особистості в праці та вихованні її освіченої та працьовитої людини з почуттям власної гідності. Досягається дана ціль через співпрацю вчителів, батьків, учнів та громадськості. Тому проблема виховання працьовитості в молоді і підготовки школярів до трудової діяльності є надзвичайно актуальною.

Питанням трудового виховання присвячено наукові доробки таких педагогів-класиків як А. Макаренко, Я. Корчак, Й.-Г. Песталоцці. Актуальність питань підготовки учнівства до виконання ролі трудівника досліджують і педагогіки сучасності, а саме В. Воронін, С. Даміано, Л. Чередниченко і ін.

Мета статті полягає у здійсненні аналізу змісту, мети і завдань трудового виховання особистості в контексті історичного аспекту та сучасних тенденцій.

Видатні педагоги розкрили необхідність глибокого знання різних методів виховання з метою формування певних виробничих знань, працьовитості. Це питання було поставлено в працях Г. Ващенко, М. Стельмаховича, В. Сухомлинського, зарубіжних педагогів: А. Коменського, С. Редда, Ж. Руссо, Г. Кершенштейнера. Передові традиції організації виховної діяльності знаходимо в педагогічній спадщині українського філософа й педагога

Г.Сковороди. Він приділяв велику увагу всім напрямкам виховання: розумовому, моральному, естетичному та фізичному та найбільше трудовому [1]. Через усю систему його педагогічних поглядів проходить думка про те, що головним завданням школи є виховання в людини поваги та любові до фізичної та розумової праці. Кожна людина, на думку науковця, у сфері своєї діяльності, корисної для суспільства, повинна домогтись найкращих результатів.

Існує низка основних аспектів трудового виховання, які досліджувались роками ученими. Насамперед, це розвиток працьовитості та трудової дисципліни. Цей аспект трудового виховання досліджували такі педагоги як Антон Макаренко та Йохан Генріх Песталоцці [1]. Вони відзначали важливість формування у дітей стійкого інтересу до праці та вміння організовувати свій час і зусилля для досягнення поставлених цілей. Наступним важливим аспектом є виховання трудової етики, відповідальності та самодисципліни. Він впливає на сприяння самореалізації та здійсненню життєвого потенціалу через професійну діяльність. Григорій Ващенко, А. Коменський досліджували цей аспект трудового виховання, підкреслюючи значення практичного застосування знань у реальних життєвих ситуаціях для підвищення мотивації та ефективності навчання [1].

З кожним століттям, тисячоліттям трудове виховання набувало своєрідного змісту відповідно до того, які суспільство висувало виховні ідеї. Праця – це основа такого виховання, яке мусить збудити в серці самостійність, ініціативність, старанність. Аналіз історичного та культурного досвіду народів свідчить, що виховання досягає високих результатів тоді, коли за змістом стає національним, з дитинства прищеплюється та формує любов до праці, батьків, мови, природи рідного краю. У минулому, важливим елементом було виховання у дотриманні трудової дисципліни та відповідальності за власну працю.

Трудове виховання присутнє у всіх етапах історії та є найдавнішою формою виховання. Вже здавна воно не обмежувалось лише фізичною працею. Основною метою залишається надання основ економічної грамотності та спонування до любові праці.

У структурі виховання включені основні аспекти: формування трудової свідомості, почуття працелюбності, виховання культури праці. Трудова діяльність формує моральні цінності та розвиває учнівську підготовку до дорослого життя. Методи трудового виховання: традиційні (опитування, бесіди, круглі столи, семінари, лекторії, залучення батьків до освітнього процесу тощо); інноваційні (тренінги, групи взаємо-підтримки, консультативні бесіди); методи формування свідомості особистості (переконання: розповідь, бесіда, етична бесіда, діалог, навіювання, інструктаж, приклад); методи організації діяльності і формування досвіду суспільної поведінки (переконання, приклад, заохочення, привчання, педагогічна вимога, громадська думка, доручення, виховні ситуації); методи стимулювання поведінки і діяльності (основою методу є змагання, заохочення, покарання) [2].

Сучасні тенденції вимагають нових навичок, тому ці перелічені методи трудового виховання адаптовані до цих вимог. Зміни в підходах відбулись під

впливом глобалізації та міжкультурної взаємодії, що відкрили нові можливості для розвитку. Історичний досвід став основою для розвитку сучасних методів. Відновлення та модернізація традиційних підходів дозволяють враховувати накопичений досвід і відповідати вимогам сучасності.

Зважаючи на широкий спектр методичних підходів до виховної діяльності, педагогам рекомендовано використовувати такі методи, які враховують спадкоємність гуманістичних традицій. Вихованець повинен зрозуміти історичний шлях гуманізації людини, розглядаючи моральні принципи та розвиток, як особистості, щоб краще зрозуміти сенс життя та важливість праці.

Якість сучасного трудового виховання включає ключові аспекти: забезпечення можливості учням активно взаємодіяти з технологіями; стимулювання учнів до пошуку нових ідей; посилення зв'язку трудового виховання з іншими аспектами навчального процесу; використання інноваційних технологій.

Сучасні тенденції у сфері трудового виховання свідчать про значний розвиток у цій галузі. Переходячи від традиційних підходів до більш інноваційних методів, ми спостерігаємо низку змін. Ринок праці вимагає не лише технічних знань, але й розвинених м'яких навичок, таких як комунікація, співпраця, креативність та проблемне мислення. Трудове виховання тепер зосереджується на розвитку цих ключових вмінь.

Наступний чималий фактор, це адаптація до цифрової епохи. Із наростанням впливу технологій у всіх сферах життя, включаючи робоче середовище, трудове виховання стає більш орієнтованим на цифрову грамотність та використання інформаційних технологій для підвищення продуктивності.

Проаналізувавши історичні та сучасні аспекти трудового виховання, ми дійшли висновку, що відбувся значний розвиток, який постійно потребує вдосконалення, впровадження методів та прийомів, які б були релевантними до сучасних тенденцій.

Список літератури

1. Українська педагогіка в персоналіях: у 2-х кн. Кн. 1. X-XIX ст.: навч. посіб. для студ. ВНЗ / за ред. О. В. Сухомлинської. Київ: Либідь, 2005. 624 с.
2. Форми і методи трудового виховання учнів початкових класів: методичні рекомендації (автори Л. А. Гуцан, О. Л. Морін, З. В. Охріменко; за ред. Л. А. Гуцан.). Київ, 2019. 80 с.